



Процків О. Приватизація в Україні: національні інтереси, пріоритети та безпека [Електронний ресурс] / О. Процків // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2012. — Вип. 2 (7). — С. 242-249. — Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12popptb.pdf>.

УДК 332.025.2

JEL Classification: H82, P14

Ольга Процків

Регіональне відділення Фонду державного майна України  
по Тернопільській області

вул. Танцорова, 11, м. Тернопіль, 46008, Україна

e-mail: root\_61@spfu.gov.ua

перший заступник начальника регіонального відділення ФДМУ по Тернопільській області, к.е.н.

## ПРИВАТИЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ, ПРІОРИТЕТИ ТА БЕЗПЕКА

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню характеру, пріоритетності, сфери походження загроз національній безпеці України на основі вітчизняної нормативно-правової бази з питань приватизації та провідних наукових досліджень.*

*Здійснено оцінку джерел виникнення загроз національній безпеці України, сферу їх походження, масштаби та можливі наслідки у зв'язку з приватизацією стратегічних підприємств національної економіки.*

*Проаналізовано причини відсутності стратегії інвестиційної політики та ефективних механізмів регулювання допуску іноземного капіталу до приватизації українських стратегічних підприємств.*

*Виділено переваги в економічному зростанні країни від припливу іноземного капіталу та проблеми приходу іноземного капіталу, передусім потужного транснаціонального капіталу. Обґрунтовано окремі аспекти формування інвестиційної політики та механізми регулювання участі в приватизації стратегічних підприємств іноземних інвесторів.*

*Запропоновано ряд першочергових заходів для коригування політики приватизації стратегічних підприємств, що включають механізми захисту і підтримки національного капіталу.*

***Ключові слова:** приватизація, безпека, державна власність, інвестиційна діяльність.*

Ольга Процків

## ПРИВАТИЗАЦИЯ В УКРАИНЕ: НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИНТЕРЕСЫ, ПРИОРИТЕТЫ И БЕЗОПАСНОСТЬ

***Аннотация.** Статья посвящена исследованию характера, приоритетности, сферы происхождения угроз национальной безопасности Украины на основе отечественной нормативно-правовой базы по вопросам приватизации и ведущих научных исследований.*

*Осуществлена оценка источников возникновения угроз национальной безопасности Украины, сферы их происхождения, масштабы и возможные последствия в связи с приватизацией стратегических предприятий национальной экономики.*

Protskiv, O. (2012). Privatization in Ukraine: national interests, priorities and safety [Privatyzatsiya v Ukraini: natsional'ni interesy, priorityty ta bezpeka]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava - Socio-Economic Problems and the State* [online]. 7 (2), p.242-249. [Accessed December 2012]. Available from:  
< <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2012/12popptb.pdf>. >.

*Проанализированы причины отсутствия стратегии инвестиционной политики и эффективных механизмов регулирования допуска иностранного капитала к приватизации украинских стратегических предприятий.*

*Выделены преимущества в экономическом росте страны от притока иностранного капитала и проблемы прихода иностранного капитала, прежде всего мощного транснационального капитала. Обоснованы отдельные аспекты формирования инвестиционной политики и механизмы регулирования участия в приватизации стратегических предприятий иностранных инвесторов.*

*Предложен ряд первоочередных мероприятий для корректировки политики приватизации стратегических предприятий, которые включают механизмы защиты и поддержки национального капитала.*

**Ключевые слова:** *приватизация, безопасность, государственная собственность, инвестиционная деятельность.*

**Olha Protskiiv**

Regional Office of the State Property Fund of Ukraine in Ternopil region

Tantsorova str., 11, Ternopil, 46008, Ukraine

*e-mail: root\_61@spfu.gov.ua*

*First Deputy Head of the regional office of SPF in Ternopil region, Ph.D.*

## **PRIVATIZATION IN UKRAINE: NATIONAL INTERESTS, PRIORITIES AND SAFETY**

**Abstract.** *The article is devoted to the research of nature, priority, spheres of threats origin to the national security of Ukraine on the basis of home normative-legal basis concerning privatization and fundamental scientific research.*

*The evaluation of the sources of threats to the national security of Ukraine arising, spheres of their origin, the scale and possible effects due to the privatization of the strategic enterprises of the national economy is made.*

*The reasons for lack of the investment policy strategy and effective regulatory procedure of foreign capital access to the Ukrainian strategic plants privatization have been analysed.*

*Both some benefits of the foreign capital investing for the country economy increase and problems dealing with this process especially concerning significant transnational capital are paid special attention to. Some aspects of investment policy development and regulation procedures of participation of strategic plants of foreign investors in the privatization process are substantiated. A number of important measures for the strategic plants privatization policy regulation involving national capital security and support procedures are proposed.*

**Keywords:** *privatization; security; public ownership; investment activity.*

**Постановка проблеми.** В основі становлення ринкової економіки та ринкових відносин, як відомо, лежить перетворення власності. Найважливіша роль в цьому процесі належить державі. Саме вона встановлює «правила гри» на приватизаційному полі, готує законодавчу основу, формулює мету, визначає параметри та критерії реформування власності. Роль держави в проведенні приватизації проявляється перш за все у виробленні політики перетворення власності, яка являє собою досить складний і багатовекторний процес, оскільки торкається не тільки економічних, але і соціальних, і політичних та ідеологічних інтересів широких верств населення. Проте, важливі рішення, які закладали основи стратегічного економічного розвитку Української держави після набуття нею незалежності, приймалися часто спонтанно, під тиском обставин, без належного наукового обґрунтування і врахування національних інтересів.

Чим глибше ми входимо в процес приватизації найбільших стратегічних об'єктів, підприємств, які посідають монопольне становище на ринку, тим більше постає серйозних питань, від вирішення яких прямо залежить національна безпека держави.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** До теперішнього часу з'явилося вже досить багато робіт, з різним ступенем заглибленості і ширини охоплення, що висвітлюють процеси приватизації. Однак серед них практично відсутні публікації, присвячені формуванню державної політики приватизації, її сутності з врахуванням стратегічних національних інтересів держави, впливу приватизаційних процесів на її національну безпеку.

Теоретичні, методичні та практичні проблеми реформування відносин власності та управління державною власністю в умовах ринкових перетворень розроблялися в наукових дослідженнях таких вітчизняних вчених як В. Беседін, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Голиков, С. Мочерний, та ін. Серед російських вчених ці питання досліджували Л. Абалкін, Є. Гайдар С. Меншиков. Із зарубіжних авторів варто відзначити Дж.К. Гелбрейта, К. Ерроу, Дж. Стігліца, М. Фрідмана та ін.

Грунтовних комплексних наукових праць, в яких розроблялася проблематики національних інтересів держави небагато. Серед них варто виділили праці Г. Перепелиці, О. Бодрук, Н. Нижник, Г. Ситник, В. Білоус.

Аналіз наукових публікацій з даної проблематики засвідчив, що у більшості досліджень аналізуються питання створення належної та дієвої системи національної безпеки в контексті міжнародної співпраці, які торкаються різних її складових і тому мають велику кількість вимірів та підходів.

Разом з тим, бракує ґрунтовних, системних досліджень у виробленні нової конструктивної політики приватизації, яка враховувала б геополітичні чинники, європейський вектор розвитку країни та досить складний баланс інтересів, що сформувався у суспільстві на сьогоднішній день. Разом з цим, у механізм приватизації необхідно вбудувати інструменти, які дозволяють надійно захистити національні інтереси країни.

“Ми чітко повинні бачити наслідки всіх наших дій. А вони одні: промислові гіганти, енергетика можуть повністю перейти під контроль іноземного капіталу. Добре це чи зле, важко відповісти одразу. Але що це безпосередньо зачіпає інтереси національної безпеки — поза сумнівом” [1].

**Постановка завдання.** Якщо в цілому характеризувати існуючу на сьогодні систему законодавчого регулювання допуску іноземних інвестицій в українську економіку, то вона формально за своїми принципами не суперечить прийнятим у світі стандартам для країн з ринковою економікою. Законодавство проголошує гарантії та вільний доступ іноземних інвестицій в країну. У повній відповідності до прийнятих стандартів українське законодавство допускає встановлення обмежень і заборон для іноземного інвестування тільки за одним параметром – «потреби національної безпеки». Зовнішньо відповідає світовим ліберальним стандартам і набір інструментів, передбачений Законом для здійснення регуляторної функції держави. Однак чинне законодавство визначило лише загальні параметри та принципи побудови регуляторної системи. Воно не було підкріплене необхідним конкретним правовим механізмом і організаційно.

В силу особливих стартових умов приватизація в Україні досить швидко перетворилася на механізм розподілу державного майна між наближеними до влади приватними компаніями. Дешева та адресна приватизація поряд з іншими факторами забезпечила за короткий в історичному плані час створення українського великого капіталу, який зараз визначає обличчя національної економіки.

В результаті такого специфічного історичного трансформу в Україні не було потреби у формуванні ефективної державної системи регулювання допуску іноземного капіталу. Деякі представники влади, часів Президента Л. Кучми, обслуговуючи інтереси олігархічних бізнес-груп, здійснювали це «вручну», використовуючи неформальні способи відсіювання конкурентів.

Помаранчева революція порушила, сформовану попереднім режимом, систему зрощення влади і великого капіталу, а з нею й протекціоністську систему стосовно національного капіталу. Команда Президента В. Ющенка, яка прийшла до влади, проголосила своєю метою перехід до політики відкритої економіки, що передбачає вільний доступ до неї іноземного капіталу. Однак за час знаходження при владі вона не змогла закласти основи нової інвестиційної політики, в тому числі й у сфері приватизації. Крім цього, нова влада, яка прийшла на зміну «помаранчевої» команди, повернулася до використання старих «ручних» способів, які дозволяють при потребі з успіхом закривати від іноземних інвесторів сфери інтересів вітчизняного капіталу.

В результаті сьогодні країна не має повноцінної стратегічної політики у цій сфері та реального правового механізму, який міг би бути ефективно використаний на практиці. Це створює дуже ризиковану ситуацію. З одного боку, не має заслону від поновлення у повному обсязі протекціоністської політики стосовно національного капіталу та «ручного» обмеження допуску іноземних інвесторів у країну. І це може мати для української економіки негативні наслідки, оскільки обмежує приплив зовнішніх інвестицій. З іншого боку, безконтрольне проникнення іноземного капіталу в українську економіку цілком спроможне і вже завдало, в окремих економічних секторах, помітної шкоди національним інтересам, а також, створює реальний ризик для порівняно слабкого українського капіталу.

Найближчим часом приватизація неминуче почне просуватися у такі важливі для національних інтересів і національної безпеки сфери, як військово-промисловий комплекс та інфраструктурні галузі. А з цим гостроти знову набуде питання участі в приватизації іноземних інвесторів. І Україна неминуче постане перед вибором нової лінії поведінки.

До цих пір в українській приватизаційній практиці майже не застосовувались спеціальні правові регулятори, які б регламентували допуск іноземних інвесторів до участі у приватизації стратегічних об'єктів. В основному, це здійснювалось неформальним способом і регламентувалось інтересами великого національного капіталу, пов'язаного з владою.

Проблема розбудови регуляторної політики та використання конкретних механізмів у сфері іноземних інвестицій, в тому числі у приватизації, залишається невирішеною, що актуалізує виокремлення таких основних завдань цього процесу: визначення стратегічних, з позицій національних інтересів, сфер (галузей, видів діяльності) економіки; визначення порогу розміру корпоративних прав, з якого іноземний капітал підпадає під обов'язкове регулювання; вибір державних засобів регулювання доступу іноземних інвестицій з мотивів «національної безпеки».

Сучасна світова практика наочно продемонструвала, що політична компонента стає невід'ємною частиною систем регулювання інвестиційної сфери все більшого числа країн, особливо для зони ринків, що розвиваються.

З огляду на зазначене, на нашу думку, всебічного наукового аналізу заслуговують окремі аспекти формування інвестиційної політики України, механізмів регулювання участі в приватизації іноземних інвесторів з врахуванням зростаючих функцій щодо захисту національних інтересів.

**Основний матеріал статті.** Визначення загроз національній безпеці та засобів їх попередження і нейтралізації є одним з головних завдань будь-якої держави. Проблема коректної та адекватної ідентифікації загроз національній безпеці України, визначення джерел загроз, сфери їх походження, масштабів їх можливих наслідків стала особливо актуальною з приватизацією стратегічних підприємств національної економіки.

Базовою категорією, на основі якої визначаються загрози національній безпеці, є національні інтереси, в основі яких – усвідомлені потреби людей, суспільства, держави [2].

Якщо проаналізувати зазначені в Законі України «Про основи національної безпеки України» загрози національним інтересам та національній безпеці, то дві третини з них є фактично загрозами саме державній безпеці, тобто безпеці державі як інституту, державному апарату, органам влади [3].



Концептуальні засади забезпечення реалізації національних інтересів у сфері приватизації визначені Радою національної безпеки і оборони України ще на початку 2008 року залишились продекларованими [4]. Адже законодавство з питань приватизації, насамперед Державна програма приватизації на 2000-2002 роки, прийнята ще у 2000 році, не відповідає сучасному рівню розвитку суспільних відносин, закладені у ній механізми та процедури приватизації є неефективними і непрозорими, що призводить до прийняття економічно необґрунтованих рішень з питань приватизації державного майна, створює передумови для зловживань у цій сфері, перешкоджає сталому розвитку та ефективній структурній перебудові економіки.

Стратегічні цілі та завдання приватизації протягом останніх десяти років не визначались та законодавчо не закріплені. Зміни до законодавства з питань приватизації мають непослідовний та несистемний характер, що негативно впливає на інвестиційний клімат в Україні.

Процес приватизації має суб'єктивний характер, оскільки залежить від волі та бажання людей, а отже – за недостатніх обґрунтованості та контрольованості з боку суспільства може тією чи іншою мірою стати ризиком виникнення кризових ситуацій у будь-якій сфері суспільного життя, тобто несе в собі потенціальну загрозу національній (політичній, економічній, соціальній) безпеці. Балацько Л. вважає, що шлях подолання труднощів трансформаційних процесів в Україні, які фокусуються в низку проблем забезпечення її безпеки, полягає у створенні високої конкурентоспроможності економіки країни, підвищенні її обороноздатності, зростанні добробуту населення, розвитку української політичної нації і отриманні Україною належного статусу в системі міжнародних відносин [5]. На думку Я. Жаліло однією з ключових проблем у приватизаційній сфері є неузгодженість стратегічних цілей та завдань приватизації з концепцією здійснення економічних реформ, орієнтирами соціального розвитку, завданнями становлення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку. Це стає особливо відчутним на порозі «нової хвилі» приватизації, яка охоплюватиме низку стратегічно важливих, системоутворюючих для національної економіки об'єктів [6, с. 22].

Державна програма приватизації на 2000-2002 роки впровадила раціональний спосіб приватизації – продаж стратегічного об'єкта промисловому інвестору. Спеціальна категорія покупців впроваджувалася з метою поставити бар'єр для участі у приватизації недобросовісних фінансових посередників. Цей спосіб приватизації передбачав попередню селекцію покупців за спеціальними кваліфікаційними вимогами. Однак при використанні нового способу у чиновників появилася свобода прийняття рішень, що призвело до появи механізму «замовної» приватизації. Кваліфікаційні вимоги іноді встановлювались під задалегідь вибраного українського інвестора, наближеного до влади.

Відсутність стратегії інвестиційної політики та ефективних механізмів регулювання допуску іноземного капіталу призвела до його стихійного розподілу в різних сферах української економіки. В окремих сферах присутність іноземного капіталу створила помітні ризики для національних інтересів. Досить чітко проглядається монополізація окремих сфер іноземним капіталом, причому переважно однієї країни [7, с. 29]:

- російські інвестори монополізували сектор переробки нафти та роздрібного продажу нафтопродуктів (5 із 6 великих нафтопереробних заводів), чим збільшили енергетичну залежність України від зовнішніх факторів;
- російським інвесторам належать 50% статутного фонду Компанії «РосУкрЕнерго», якій надане монопольне право на імпорт стратегічного продукту для країни – природного газу;
- російські інвестори монополізували ринок мобільного зв'язку – 81,3%;
- за останні роки різко збільшилась частка іноземного капіталу в статутному капіталі українських банків з 27,6 % станом на 01.01.2007 р. до 41,2 % станом на 01.08.2012 р. [8].

Як потенційну загрозу національним інтересам можна розглядати зацікавленість Росії в проникненні в українську економіку з метою впливу на політику головної для неї країни-транзистора (транспортування енергетичних ресурсів у Європу).

Таким чином, специфічний формат історичного розвитку України призвів до того, що, незважаючи на невелику частку іноземного капіталу, українська економіка виявилася досить чутливою до його присутності. Ця чутливість пов'язана з такими моментами:

- залежність від зовнішніх факторів, яка проявляється в залежності від імпорту енергетичних ресурсів і масштабів експорту української продукції, в першу чергу продукції чорної металургії;
- монополізація виробництва, яка забезпечує контроль іноземних інвесторів над окремими внутрішніми товарними ринками;
- слабкість держави як регулятора (неефективна державна регуляторна система і масштабна корупція), що породжує ризики для національних інтересів від дій потужних іноземних інвесторів (ріст безробіття, поширення екологічно «брудних» виробництв, руйнування значимих для країни технологічних комплексів тощо);
- наявність сильної політичної складової у визначенні економічної політики.

Приватизація у найближчі роки залишиться одним із головних каналів проникнення іноземного капіталу у стратегічні сфери економіки. Однак, механізм регулювання інвестиційної сфери, в тому числі приватизації, не розрахований на виконання зростаючих функцій щодо захисту національних інтересів.

Формуючи власну інвестиційну політику, Україна, насамперед, має враховувати великий позитивний ефект від припливу іноземного капіталу. Країна може отримати значні переваги в економічному зростанні, оскільки:

- українська економіка відразу одержить потужний інвестиційний ресурс;
- іноземний капітал зможе задовольнити потреби тих видів діяльності, які зараз відчувають інвестиційний дефіцит у зв'язку з великим терміном окупності вкладень, що не приваблює український капітал;
- завдяки іноземним інвесторам буде здійснений швидкий імпорт в українську економіку сучасних технологій і менеджменту, прискориться її структурна перебудова (розвиток постіндустріального сектора);
- прихід іноземного капіталу стимулює процес утвердження стандартів ринкової економіки та соціально відповідальної поведінки бізнесу, особливо якщо це капітал з розвинених країн.

Водночас прихід іноземного капіталу, передусім потужного транснаціонального капіталу, завжди супроводжується проблемами, до яких стають небайдужими влада, національний капітал і громадськість країни. До них можна віднести:

- небезпечне посилення дії зовнішніх чинників на розвиток національної економіки. Не виключено, що через поведінку іноземних інвесторів можуть реалізовуватися й політичні настанови іншої держави;
- появу негативних тенденцій у структуруванні економіки: концентрація виробництва нижчого рівня (екологічно «брудного» циклу, як у металургії, складальному, сировинному виробництві, з використанням дешевої некваліфікованої праці тощо), посилення диференціації у рівні розвитку окремих галузей або регіонів, формування товарної структури, що порушує структуру внутрішнього споживання (виробничого та особистого);
- формування такого напрямку фінансових потоків іноземних інвесторів, що забезпечить їм одержання надприбутків і водночас обмежить відповідний приріст надходжень у державний бюджет країни, яка залучає інвестиції;
- іноземний капітал як більш потужний і конкурентноспроможний здатний витіснити чи блокувати розвиток національного капіталу;
- відчуженість іноземного капіталу від суспільства, він може не сприймати соціальні проблеми країни, у якій розміщається (звільнення працівників, що призведе до зростання безробіття, ліквідація традиційних систем соціального обслуговування працівників і

населення, відмова від використання продукції місцевого виробництва, завдання шкоди інтересам масових споживачів тощо).

**Висновки.** Економічна і політична ситуація в Україні дає підстави вважати, що реальна інвестиційна політика і практика, неминуче включатимуть механізми захисту і підтримки національного капіталу. Реалізуючі власні інтереси, він забезпечує суб'єктність і паритетність України, запобігаючи досить реальному ризику перетворення України на пасивне поле розміщення транснаціонального капіталу.

Ця об'єктивна реальність має відображатися в офіційній системі регулювання інвестиційної діяльності через законодавство, інакше це реалізовуватиметься через неформальний тіньовий механізм. Сферу підтримки національних інвесторів необхідно визначати на високому рівні державного управління і на основі системних підходів, само собою, при обов'язковій вимозі прозорості та публічності прийняття рішень.

Політика приватизації стратегічних підприємств повинна сприяти, насамперед, появі нових ефективних власників, залученню інвестицій в економіку держави, підвищенню ефективності діяльності українських господарюючих суб'єктів, створенню умов для реструктуризації економіки. Коригування державної політики приватизації стратегічних об'єктів потребує реалізації наступних першочергових заходів:

- затвердження усталеного переліку підприємств, які мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, що дозволить уникнути звуження їх кількості та встановити під час приватизації особливі вимоги, які пред'являються до продажу стратегічних підприємств та попередити негативні наслідки у процесі діяльності підприємств у післяприватизаційний період, як-то зміна профілю підприємств, руйнування коопераційних зв'язків, навмисне закриття, виведення за кордон нематеріальних активів та ін.;

- з метою підвищення ефективності функціонування стратегічних підприємств, збереження та примноження їх виробничого і науково-технологічного потенціалу, необхідно передбачати в Державних бюджетах України на наступні роки спрямування коштів від приватизації на модернізацію підприємств, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави;

- розробити і затвердити Програми розвитку галузей, до яких належать підприємства, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави. Продовження курсу на приватизацію стратегічно важливих потужних виробничих комплексів з метою фінансування поточних видатків бюджету та без прийняття відповідної стратегічної Програми є неприпустимим;

- враховуючи втрату в ході приватизації можливостей прямого державного впливу на діяльність стратегічних підприємств і підприємств-монополістів, їхній продаж необхідно синхронізувати з ринковою трансформацією галузей та впровадженням адекватних систем регулювання (в енергетиці, телекомунікаціях, добувних галузях, комунальному господарстві тощо);

- ініціювати законодавче визначення принципів допуску іноземних інвесторів до приватизації стратегічних підприємств України з метою недопущення монополізації стратегічних галузей економіки, зокрема шляхом встановлення дозволу або ліміту на володіння певним пакетом акцій;

- створення загальних привабливих умов для інвесторів, зняття необґрунтованих бар'єрів, поліпшення в цілому інвестиційного клімату в країні шляхом своєчасне доведення до потенційних інвесторів інформації про склад стратегічних об'єктів, які плануються до продажу, забезпечення доступності та повноти інформації щодо можливих обмежень на участь у приватизації конкретних об'єктів, створення раціональної системи супроводження інвесторів (правові та консультаційні послуги) тощо;

- політичного впливу на проникнення іноземного капіталу в країну можна запобігти за допомогою механізму складання спеціальних переліків, зокрема:

- перелік об'єктів, до яких заборонено допуск іноземних інвестицій;

– перелік об'єктів, у яких зберігається контроль держави над післяприватизаційною діяльністю об'єкта у формі збереження у державній власності контрольного пакета акцій. Для решти стратегічних об'єктів застосовується національний режим участі іноземних інвесторів у приватизації. З цією метою необхідно впроваджувати конкурентні способи добору інвестора, максимально публічні та прозорі процедури, визначати чіткі, зрозумілі і доступні для формального порівняння критерії для вибору інвестиційних пропозицій, передбачити дієву систему оскарження рішень.

Особливої уваги потребує створення ефективної технології прийняття рішень про допуск іноземного капіталу за параметрами, які визначають ризики для національних інтересів в економіці за такими параметрами:

- критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків;
- небезпечне для економічної та військової незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки.

#### Використана література:

1. Четов М. Національна безпека крізь призму економічних реформ // Дзеркало тижня. 2001. – № 11.
2. Конституція України. — К., 1997. — Ст. 3. — С. 4.
3. Про основи національної безпеки України: Закон України № 964-IV від 19.06.2003 // Урядовий кур'єр. Вкладка: Орієнтир. — 2003. — № 139 (2554). — С. 1.
4. Про забезпечення національних інтересів і національної безпеки у сфері приватизації та концептуальні засади їх реалізації: Рішення Ради національної безпеки України від 15.02.2008. // Урядовий кур'єр. — 2008. — № 52.
5. Балацько Л. Національна безпека України: загрози та виклики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dipcorpus-info.at.ua/news/2009-04-21-1>.
6. Українська приватизація: перспективи та пріоритети: Аналітична доповідь і матеріали «круглого столу» / Я. А. Жаліло [та ін.]; за заг. ред. В. Є. Воротіна. — К. : НІСД, 2008. — 58 с.
7. Участь іноземних інвесторів у приватизації. Центр соціально-економічних досліджень CASE, Варшава-Київ, 2007. — 34 с.
8. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article>.

#### REFERENCES

1. Chechetov M. National security through the prism of economic reforms [*Natsional'na bezpeka kriz' pryzmu ekonomichnykh reform*], Mirror of week, 2001, No 11.
2. The Constitution of Ukraine [*Konstytutsiya Ukrayiny*], Kyiv, 1997, St. 3, p. 4.
3. On the basis of national security of Ukraine, Law of Ukraine № 964-IV of 19.06.2003 [*Pro osnovy natsional'noyi bezpeky Ukrayiny: Zakon Ukrayiny # 964-IV vid 19.06.2003*], Government Courier, 2003, No 139, Vol. 2554, p. 1.
4. On ensuring national interests and security in the area of privatization and conceptual framework of implementation, Addressing the National Security Council of Ukraine of 15.02.2008 [*Pro zabezpechennya natsional'nykh interesiv i natsional'noyi bezpeky u sferi pryvatzatsiyi ta kontseptual'ni zasady yikh realizatsiyi, Rishennya Rady natsional'noyi bezpeky Ukrayiny vid 15.02.2008*], Government Courier, 2008, No 52.
5. Balats'ko L. Ukraine's national security, Threats and Challenges [*Natsional'na bezpeka Ukrayiny, zahrozy ta vyklyky*], available at: <http://dipcorpus-info.at.ua/news/2009-04-21-1>.
6. J.A Zhalilo [et al.] Ukrainian privatization, Prospects and Priorities: Analytical Report and Materials «round table» [*Ukrayins'ka pryvatzatsiya, perspektyvy ta priorytety, Analitychna dopovid' i materialy «kruhloho stolu»*], Kyiv, NISD, 2008, p. 58.
7. The participation of foreign investors in privatization. Center for Social and Economic Research CASE [*Uchast' inozemnykh investoriv u pryvatzatsiyi. Tsentr sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen' CASE*], Varshava-Kyyiv, 2007, p. 34.
8. Key indicators of banks in Ukraine [*Osnovni pokaznyky diyal'nosti bankiv Ukrayiny*], available at: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article>.

Рецензія: д.е.н., проф. Шкільняк М. М.

Reviewed: Dr., Prof. Shkilnyak M. M.

Received: October, 2012

1st Revision: November, 2012

Accepted: November, 2012

